

DOI: 10.33663/1563-3349-2022-33-216-226

УДК: 340 (091); 340.13; 340 (15); 342; 342.1; 342.3

І. В. МУЗИКА,кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник***ORCID: 0000-0002-8822-6156**

СТАНОВЛЕННЯ ІДЕЇ ТА ЮРИДИФІКАЦІЯ СУВЕРЕНІТЕТУ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Досліджуються особливості теоретичного й ідеологічного обґрунтування та процес юридифікації суверенітету Західноукраїнської Народної Республіки протягом 1848–1918 рр.

Ключові слова: історія права, суверенітет, юридифікація суверенітету, Західноукраїнська Народна Республіка, народний суверенітет, державний суверенітет.

Muzyka Iryna. Formation of the idea and legalization of the sovereignty of the Western Ukrainian People's Republic

Features are being explored of ideological substantiation and the process of legalization of the sovereignty of the Western Ukrainian People's Republic during 1848–1918 are studied.

Key words: history of law, sovereignty, legalization of sovereignty, Western Ukrainian People's Republic, people's sovereignty, state sovereignty.

Актуальність теми. У правовому житті сучасної України, на тлі російської агресії, яка ґрунтується насамперед на невизнанні суверенітету Української держави та існування українського народу, надзвичайно важливого значення набуває питання історії української державності, зокрема проблема юридифікації суверенітету української державності на західноукраїнських землях.

Огляд літератури за тематикою дослідження. Окремі питання досліджуваної тематики висвітлювали у своїх публікаціях І. Алексєєнко, О. Воронянський, П. Гай-Нижник, О. Гайко, Ю. Головня, С. Дністрянський, Н. Заяць, Р. Зварич, С. Клопков, Ю. Ключковский, І. Куян, Д. Лакішник, В. Попик, Д. Севрюков, О. Талдикін, Ф. Тарановський, В. Торяник, І. Троян, Т. Шаповал, R. Jackson та ін. Проте спеціально проблема юридифікації суверенітету ЗУНР не розглядалася.

Метою і завданням дослідження є висвітлення процесу становлення ідеї та визначення етапів юридифікації суверенітету Західноукраїнської

* **Muzyka Iryna**, Candidate of Juridical Sciences (Ph. D.), Docent, Senior Research Officer

Народної республіки. Ця стаття має своєю метою також запобігання фальсифікації історії, міфотворчості та маніпуляціям фактами, які є засобами інформаційної війни Росії проти України.

Виклад основного матеріалу. Ідея відтворення суверенної соборної української держави шляхом об'єднання етнічних українських земель у складі Австро-Угорської монархії та Російської імперії в українській політико-правовій думці набула розвитку з часів «Весни народів» 1848 р. Традиційно початок цього процесу пов'язують з утворенням української політичної організації – Головної руської ради, у маніфесті якої від 10 травня 1848 р. проголошувалася єдність 15-мільйонного українського народу, що опинився під владою Австрійської і Російської імперій, який колись був самостійним і мав власну державу¹.

У 80-х роках XIX ст. у Австро-Угорській імперії в межах існуючої правової системи склалися сприятливі умови для розвитку політичних інститутів. Унаслідок цього, після певного періоду «застою», ідея відновлення української держави на українських етнічних землях Австро-Угорщини набула поширення й підтримки широкими колами українського населення Галичини, Буковини і Закарпаття завдяки активній діяльності українських політичних організацій, громадських, релігійних, культурних діячів та українських правників. Закономірним етапом державницького розвитку українців Галичини стало створення в 90-х роках XIX ст. українських політичних партій новітнього типу, які організувалися раніше, ніж на Наддніпрянській Україні, діяли легально в рамках австрійського конституційного ладу і віддзеркалювали інтереси всіх соціальних груп українського населення. Це сприяло швидкому поширенню ідеї створення української самостійної держави серед широких верств суспільства². «Нова ера», за висловом Костя Левицького, у процесі боротьби українського народу за свої національні права, розпочалася зі створення у жовтні 1890 р. Народної ради у Львові та Русько-української радикальної партії (РУРП)³.

У програмі політичного товариства «Народна рада» зазначалося: «Ми, Русини галицькі, первобитні жителі сеї землі, єсьмо частиною великого 20. міліонового народу (мало-) руського, самостійного посеред громади народів славянських, окремого як від народу польського, так і від російського. ... ми бажаємо добути рівність з другими народами, та хочемо: автономії країв і автономії народів ...». У статуті наголошувалося на продовженні традиційної ідеологічної концепції націотворення Головної руської ради 1848 р.: «...ми мусимо наставати на поділ Галичини на дві часті: руську і польську, щоби досягнути наші права»⁴.

На цьому етапі метою визначалася боротьба проти колонізаторської та асиміляторської політики австрійців, угорців і поляків й за *визнання суб'єктності українського народу* на теренах Австрійської і Російської імперій.

Важливим кроком на шляху юридифікації суверенітету української держави на території Східної Галичини і Буковини стала програма та ідеологіч-

ні концепції членів РУРП. У програмі партії зазначалося, що «в справах краєвих» партія змагатиметься до таких «реформ краєвих: ... Як найширший розвій автономії краєвої так, щоби всі житненні справи краю були полагоджувані в самім краю»⁵.

У програмі партії вже чітко сформульовано вимогу створення автономного краю на території Австро-Угорщини, заселеної автохтонним українським населенням, відповідно до закріпленої в конституційних австрійських актах рівноправності національностей. Однак варто наголосити, що в цьому випадку не слід ототожнювати поняття «рівноправність національностей»⁶ і «суб'єктність народів». Суб'єктність народу є засадою формування суб'єктності країни (у розумінні суб'єктності держави), оскільки саме народ є джерелом її суб'єктності⁷. Хоча рівноправність національностей визнавалася конституційними актами Австрійської монархії, водночас автохтонні народи на її території, окрім угорців, не визнавалися самостійними суб'єктами. За так званою грудневою конституцією (Dezemberverfassung) від 1867 р., що діяла в Австрії, в тому числі в Галичині і на Буковині, до жовтня 1918 р., закріплювався принцип дуалізму, тобто поділ монархії лише на дві рівні держави – Австрію та Угорщину.

Попри програмні положення РУРП, ідея І. Франка про створення єдиного національного фронту з метою боротьби за право українського народу на самовизначення була піддана гострій критиці з боку більшості керівництва Радикальної партії, а також особисто М. Драгоманова. Оскільки та той час І. Франко, ще перебуваючи під впливом ідей «драгоманівського соціалізму та федералізму», надавав перевагу проблемам соціального й культурного характеру порівняно з проблемою українського національного державотворення, всередині партії розгорілося жорстке протистояння між «старшими» (І. Франком, О. Терлецьким, М. Павликом та ін.) та «молодими» радикалами (В. Будзиновським та Ю. Бачинським).

Зокрема, В. Будзиновський виступив з критикою положення програми, в якому було закріплено розпливчастий за змістом термін «автономії краєвої», що, на його думку, сприятиме у майбутньому включенню Східної Галичини до майбутньої польської держави. Невдовзі В. Будзиновський на Вічі галицьких українців у Відні, що відбулося з його ініціативи 18 грудня 1890 р., домігся резолюції, якою стверджувалося, що «*суспільність руська для уможливлення її культурного життя мусить посідати повну самостійність політичну*», тобто управляти «*сама своїм суспільним життям*». Звідси висувалися програмові мети: «*1) поділ адміністраційний Австрії на території національні, 2) самоуправа тих націй, 3) унормоване відносин між сими національними державами на зразок австрійсько-угорських*»⁸.

Інший представник «молодих радикалів» Юліан Бачинський одним з перших в історії української етнополітичної думки в праці «Україна irredenta» (1895) порушив питання про необхідність повної політичної незалежності і соборності України як держави на підавстрійських і підросійських україн-

ських етнічних землях. «Політична самостійність України, – наголошував він, – то *condito sine qua non* єї економічного і культурного розвитку, умова взагалі – можливості єї існування». Здобуття політичної незалежності й соборність України він не зводив лише до проблеми етнічно-територіальної, оскільки вважав це проблемою не лише українського народу (в етнічному вимірі), а взагалі всіх мешканців України, «без огляду на те, чи це автохтонець чи колоніст-великорос, поляк, жид чи німець. Спільний інтерес зукраїнчить їх, змусить стати українськими патріотами». Поняття «соборність» і «незалежність» розглядалися ним як взаємопов'язані й взаємозумовлені⁹. Зокрема, у рефераті «Поділ Галичини» (1897) він обґрунтував необхідність об'єднання Східної Галичини з Буковиною в один автономний український округ «як важливий чинник у боротьбі за національні і політичні права, як одну з передумов відтворення соборної Української держави, охоплення національно-визвольним рухом не лише півдавстрійської, а й підросійської України»¹⁰.

Тобто Ю. Бачинський обґрунтував закономірність розвитку етнічної спільноти, зокрема українців, яка на певному етапі стає творцем самостійної незалежної суверенної держави. Його бачення суверенітету багато у чому збігається з сучасним трактуванням змісту цього поняття: народ – держава – нація. Націю він розглядав як соціально-історичну (етнічна нація) та територіально-політичну спільноту.

Як уявляється, теоретичні концепції суверенітету народу та національно-го суверенітету «молодих радикалів» значною мірою ґрунтувалися на популярних на той час концепціях народного суверенітету Дж. Локка¹¹, Ж.-Ж. Руссо¹² та Ш. Л. Монтеск'є¹³, зокрема на ідеях верховенства, невідчужуваності, неподільності верховної влади народу, обов'язкової участі народу в процесі розробки і прийняття законів, суверенітету як основи існування держави та суб'єктності народу.

У 90-х роках XIX століття переважна більшість галицьких національних українських партій, зокрема Радикальна партія¹⁴, Українська націонал-демократична партія (УНДП)¹⁵, стратегічною метою своїх програм визначали реалізацію на практиці ідеї створення української самостійної держави. Проте через низку політичних, економічних та зовнішньополітичних чинників юридизація суверенітету української незалежної держави на теренах Австро-Угорщини почала реалізуватися лише після проголошення Української Народної Республіки на східноукраїнських землях після розвалу Російської імперії.

Зокрема, значних зусиль для створення єдиної соборної української незалежної суверенної держави доклала Центральна Рада Української Народної Республіки. Важливим кроком у здійсненні цієї мети було підписання таємного договору з Австро-Угорщиною про створення суверенної української держави на території Східної Галичини і Буковини. Таємна угода з Австро-Угорською імперією про Галичину і Буковину та супутні документи до цієї

угоди започаткували процес юридизації суверенітету української держави на теренах Східної Галичини і Буковини.

Зокрема, у протоколі таємної угоди (Берестейського договору) Української Центральної Ради з Австро-Угорщиною від 9 лютого (27 січня) 1918 р. містився пункт про утворення з Галичини і Буковини окремого Українського коронного краю в складі Австро-Угорської імперії¹⁶. У таємному договорі про Галичину та Буковину від 9 лютого (27 січня) 1918 р. зазначалося: «... Уповноважені Української Народної Республіки приймають до відома, що австрійський уряд рішився ... дати тій частині українського народу, яка мешкає в Австрії, дальше забезпечення для її національного і культурного розвитку. Для досягнення цієї цілі австрійський уряд пропонує обох палатам Державної Ради проект закону, силою якого ті частини Східної Галичини, де переважає українське населення, будуть відділені від королівства Галичини і злучені з Буковиною в один суцільний коронний край. Цей замір австрійський уряд має здійснити найпізніше до 31 липня б. р. ... При цьому існує порозуміння про те, що ця заява творить з мировим договором неподільну цілісність, і що важність цієї заяви вигасає, якщо не буде виповнена яка-небудь постанова мирового договору»¹⁷.

В умовах утворення окремого коронного краю в складі Австрійської імперії за таємною угодою Центральної Ради з Австро-Угорщиною від 9 лютого (27 січня) 1918 р. зазначалося: «Королівство Галичина і Володимирія з воєводством Буковиною становлять в межах Австрійської імперії окрему державну цілість і суверенність, суверенність якої (інтегритет¹⁸ і суверенітет) спираються і гарантуються такими пунктами... (на жаль, обсяг публікації не дає можливості навести повний текст угоди)»¹⁹.

Про подальшу нелегку боротьбу українців за відтворення незалежної суверенної української держави свідчить доповідь К. Левицького в австрійському парламенті 19 липня 1918 р. Зокрема, в доповіді висловлювалася вимога розгляду депутатських запитів щодо ратифікації Берестейського договору стосовно визнання суверенітету українського державного утворення на українських землях Східної Галичини і Буковини, та передачі Холмщини під владу Української Народної Республіки²⁰.

Проте таємний протокол Берестейського договору був анульований урядом Австро-Угорщини, на що було внесено ноту протесту посольства Української Гетьманської Держави австро-угорському міністру закордонних справ Буріану проти анулювання таємного протоколу Берестейського договору. Також у резолюції протесту Народного Комітету УНДП від 10 вересня 1918 р. за підписами Костя Левицького та Івана Кивелюка гостро критикувалася антиукраїнська позиція австрійського уряду стосовно відмови від Берестейських мирних угод та їхнього рішучого виступу проти поділу Галичини й утворення окремого українського автономного коронного краю в Австрії. Зокрема, Народний комітет виступив проти приєднання цілої Галичини до Польщі. Далі в резолюції проголошувалося, що «український

народ Галицької Землі хоче бути господарем на своїй споконвічній землі, що він не дозволить наложити на себе ярма польської державності. В сій цілі Народний Комітет оголошує тиждень 15–22 вересня 1918 року вічевим тижнем. Протягом сього тижня ... в кожному повітовим місті відбудеться всенародне віче з протестом проти прилучення української Східної Галичини до Польщі і з домаганем утворення українського коронного краю в Австрії»²¹.

Ініціатива Народного комітету УНДП проведення народних віче з протестом проти прилучення української Східної Галичини до Польщі і вимогою утворення українського коронного автономного краю в Австрії була активно підтримана майже всіма українськими громадами і стала ще одним кроком на шляху до юридифікації суверенітету української держави на землях підавстрійської України. У вересні 1918 р. народні віче Східної Галичини, Лемківщини й Буковини рішуче висловилися проти приєднання українських земель до Польщі та вимагали визнання Австрією Берестейських угод, об'єднання Східної Галичини й Буковини й створення Української автономної провінції (коронного краю) в межах Австрійської держави й у подальшому воз'єднання всіх українських земель в єдиній самостійній державі²².

З метою запобігання фактичному розпаду імперії 16 жовтня 1918 р. імператор Карл І²³ видав маніфест «До моїх вірних австрійських народів», який передбачав федеративну перебудову держави: *«Австрія має за волею своїх Народів статися Союзною Державою, в якій кожна Національність (народ) має право утворити на терені осідку своєї людности свою власну Державну Одиницю (Державу)»*. Відповідно до положень цього документа 18 жовтня 1918 р. українські парламентарії зі Східної Галичини і Північної Буковини, керівники політичних партій і церковних ієрархів створили у Львові орган представницької влади – Українську Національну Раду на чолі з Євгеном Петрушевичем. На зібранні не було представників від Закарпаття. Однак від них надійшов лист, в якому було висловлено підтримку ідеї створення самостійної Української Держави на західноукраїнських землях.

19 жовтня 1918 р. за ініціативи УНРади на площі святого Юра у Львові відбулося всенародне віче, де було урочисто проголошено українську державу на землях Австро-Угорщини. У ніч із 1 на 2 листопада 1918 р. австро-угорський намісник Галичини граф К. фон Гуйн передав усю повноту влади своєму заступникові В. Децикевичу. А той у цілком законний спосіб делегував усі владні повноваження Українській Національній Раді (УНРаді), легітимуючи тим самим як її саму, так і українську державу, вищим законодавчим органом котрої вона була... за всіма канонами як внутрішньодержавного, так і міжнародного права²⁴.

Процес юридифікації суверенітету Західноукраїнської Народної Республіки завершився 13 листопада 1918 р., коли Українською Національною Радою на засіданні було прийнято конституцію республіки – «Тимчасовий основний закон про державну самостійність українських земель бувшої Австро-Угорської монархії», в якому проголошувалося: «Держава проголо-

шена на підставі права на самоозначення народів Українською Національною Радою у Львові дня 18 жовтня 1918 року, обнімаючи весь простір бувшої австро-угорської монархії, заселений переважно Українцями, має назву Західно-Українська Народня Республіка» (арт 1)». В арт III. «Державна самостійність наголошувалося: «Отся державна територія творить самостійну Західно-Українську Народну Республіку. В арт. IV закріплювалося верховенство і суверенітет народу в державі. В артикулі II закону закріплено положення про територіальний склад та кордони держави. В артикулі V містилися положення про державний герб ЗУНР – «Золотий лев на синім полі, обернений у свою праву сторону. Державний прапор є синьо-жовтий»²⁵.

Важливою складовою процесу юридикації суверенітету ЗУНР було юридичне закріплення формування органів виконавчої та судової влади, нотаріату, жандармерії, власних збройних сил. Зокрема, в листопаді 1918 р. у повітових центрах ЗУНР створювались військові органи – міські комендатури, повітові, окружні та обласні військові команди та коші (курені), з яких було утворено Українську галицьку армію (УГА)²⁶. 16 листопада 1918 р. Розпорядком Секретаріату військових справ було створено обласні та окружні військові суди та в цей же день було затверджено акт «Про тимчасову адміністрацію»²⁷. Видано низку нормативних актів, якими було створено систему судових та правоохоронних органів: Рішення про створення Корпусу української державної жандармерії (6 листопада 1918 р.)²⁸; Закон «Про тимчасову організацію судів і судочинства» (21 листопада 1918 р.)²⁹, Розпорядник Державного секретаріату судівництва про державну прокуратуру (18 грудня 1918 р.), Розпорядження Державного секретарства юстиції про створення нотаріальної служби Західноукраїнської Народної Республіки (від 1 березня 1919 р.)³⁰.

Наведені нормативно-правові акти свідчать про реалізацію українським народом суверенітету, який відповідно до критеріїв (ознак) цього явища можна ідентифікувати як об'єктивну реальність. Такими критеріями, зокрема, за визначенням В. М. Торяник, є здатність певної потенційно самодостатньої організаційної системи до здійснення власної волі самостійно та незалежно за допомогою таких засобів, як територія, народ, власний правопорядок, влада, включаючи здатність застосовувати примус, податки, беззатна армія; здатність захищати й реалізовувати власні інтереси; здатність брати на себе відповідальність у межах міжнародного права³¹.

Висновки. Відповідно до сказаного, якщо взяти за основу концепцію Р. Джексона, що суверенітет є об'єктивною реальністю, яка не вимагає чийогось затвердження, але передбачає використання його як основи інших державно-правових явищ³², можна вважати цілком обґрунтованим висновок, що в жовтні – листопаді 1918 р. відбулася легалізація суверенітету Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) на західноукраїнських землях, що входили до складу Австро-Угорщини, яка стала результатом розвитку і самовизначення українського народу Східної Галичини, Буковини і Закарпаття.

Оскільки правовою основою суверенітету вважаються конституції, декларації, загальновизнані принципи міжнародного права, які де-юре фіксують суверенну рівність держав, можна вирізнити основні етапи юридифікації суверенітету ЗУНР: перший – укладання таємної Берестейської угоди Української Центральної Ради з Австро-Угорщиною від 9 лютого (27 січня) 1918 р.; другий – всенародне віче 19 жовтня 1918 р. у Львові, на якому проголошено незалежну українську державу на землях Австро-Угорщини; третій – передача всієї повноти влади представниками влади Австро-Угорщини намісниками Галичини Українській Національній Раді відповідно до цісарського маніфесту Карла I та норм міжнародного права; четвертий – ухвалення Українською Національною Радою на засіданні 13 листопада 1918 р. Конституції ЗУНР – «Тимчасового основного закону про державну самостійність українських земель бувшої Австро-Угорської монархії».

Наукова юридична оцінка генези принципу суверенітету української держави на різних етапах протягом XX століття до цього часу залишалася поза увагою істориків права й чекає на більш глибоке вивчення, оскільки зовнішньополітичні, а також тісно пов'язані із ними внутрішньополітичні чинники є неабияким викликом для суверенітету сучасної України.

1. Маніфест Головної Руської Ради від 10 травня 1848. Зоря Галицька. 10 травня 1848 р. 2. Мацькевич М. М. Становлення і розвиток ідеї українського державотворення в Галичині (друга половина XIX – початок XX століття): дис... канд. юрид. наук: 12.00.01; НАН України, Інститут держави і права ім. В. М. Корещького. Київ, 2002. 223 арк.; Мацькевич М. М. Національно-державницька ідея в Галичині (друга половина XIX – початок XX століття): монографія. Галич: ТзОВ «Галицька друкарня», 2004. 208 с. 3. Левицький Кость. Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914 на підставі споминів. Львів: Друкарня оо. Василян у Жовкві, 1926. С. 234–258. 4. Левицький Кость. Історія політичної думки галицьких українців ... С. 217–220. 5. Програма Русько-української радикальної партії. Народ, рік I, ч. 20, 15 жовтня 1890. С. 301–303. 6. *Геральд Штурц. Рівноправність національностей у конституції та державному управлінні Австрії (1848–1918)* / Переклад з німецької Христина Ніколін. Львів: Літературна агенція «Піраміда», 2019. 376 с. 7. Україна як цивілізаційний суб'єкт історії та сучасності: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, В. А. Смолій, Г. В. Боряк, Я. В. Верменич, С. С. Дембіцький, О. М. Майборода, С. В. Стоєцький, Н. В. Хамітов, Л. Д. Якубова, О. В. Ясь. Інститут історії України НАН України. Київ: Ніка-Цен, 2020. С. 15. 8. Нахлік Є. К. Іван Франко і радикальна партія. URL: <https://zbruc.eu/node/52402> 9. Бачинський Ю. Україна IRREDENTA: з додатком: листування Ю. Бачинського з М. Драгомановим з приводу «України irredent-и». Київ: Основні цінності, 2003. С. 11, 73, 79, 95. 10. Колесник В. Ф., Могильний Л. П. Українські партії в Австро-Угорщині в публіцистичних та наукових працях партійних та громадських діячів (1890–1918). *Гілея: науковий вісник*: Збірник наукових праць. Випуск 142 (№ 3) Ч. 1. Історичні науки. Київ, 2019. С. 70. 11. Локк Дж. Два трактата о правлении. Москва: Мысль, 1988. Т. 3. С. 328, 337. 12. Руссо Ж.-Ж. Об общественном договоре, или принципы политического права. *Ж.-Ж. Руссо. Об общественном договоре. Трактаты*. Москва: «КАНОН-пресс», «Кучково поле», 1998. С. 216–219. 13. Монтескье Ш. Л. О духе законов. Москва: Мысль, 1999. С. 27. 14. Кугутя М. В.

Радикальна партія в Східній Галичині. *Український історичний журнал*. 1990. № 10. С. 56–57. 15. Кугутяк М. В. Там само. С. 56–57. Телешун С. Національне питання в програмах українських політичних партій наприкінці XIX – на початку XX століття. Київ, 1996. С. 34–37. 16. Протокол таємної угоди Української Центральної Ради з Австро-Угорщиною про утворення з Галичини і Буковини окремого Українського коронного краю в складі Австро-Угорської імперії від 9 лютого (27 січня) 1918 р. *Західно-Українська Народна республіка 1918–1923. Документи і матеріали*. Том. 1. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2001. С. 72. 17. Тайний договір про Галичину та Буковину від 9 лютого (27 січня) 1918 р. *Західно-Українська Народна республіка 1918–1923. Документи і матеріали*. Том. 1. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2001. С. 73–74. 18. Інтегритет – територіальна цілісність або територіальна недоторканість. 19. Умови утворення окремого коронного краю в складі Австрійської імперії за таємною угодою Центральної Ради з Австро-Угорщиною від 9 лютого (27 січня) 1918 р. *Західно-Українська Народна республіка 1918–1923. Документи і матеріали*. Том. 1. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2001. С. 74–75. 20. Промова Кості Левицького в австрійському парламенті 19 липня 1918 р. *Західно-Українська Народна республіка 1918–1923. Документи і матеріали*. Том. 1. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2001. С. 120–121. 21. Резолюція протесту Народного Комітету УНДП проти планів приєднання Східної Галичини до Польщі та домагання утворення окремого Українського Коронного Краю. Від 10 вересня 1918 р. *Західно-Українська Народна республіка 1918–1923. Документи і матеріали*. Том. 1. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2001. С. 133–134. 22. *Західно-Українська Народна республіка 1918–1923. Документи і матеріали*. Том. 1. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2001. С. 134–162. 23. Карл I (нім. Karl Franz Joseph Ludwig Hubert Georg) 1887–1922 – імператор Австрії з 21 листопада 1916 р. Оголосив 11 листопада 1918 р. – в Австрії, а 13 листопада – в Угорщині, що «відстороняється від управління державою», підкреслюючи, що це не є зреченням від престолу. З 3 квітня 1919 р. австрійський парламент позбавив династію Габсбургів права на престол. 24. Реєнт Олександр. Великочій Володимир. Державотворчі процеси на західноукраїнських землях кризь призму національно-демократичної революції 1914–1923 рр. *Український історичний журнал*. 2019. № 1. С. 172. 25. Тимчасовий основний закон про державну самостійність українських земель бувшої Австро-Угорської монархії, ухвалений Українською Національною Радою на засіданні дня 13 листопада 1918 р. *Західно-Українська Народна республіка 1918–1923. Документи і матеріали*. Том. 2. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. С. 5–6. 26. Див.: Шанковський, Лев. *Українська Галицька Армія: воєнно-історична студія*. Львів: НТШ, 1999. 396 с. 27. *Західно-Українська Народна республіка 1918–1923. Документи і матеріали*. Том. 2. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. С. 6–8. 28. ДАЛО, ф. 257, оп. 1, спр. 72, арк. 63; ф. 1259, оп. 1, спр. 1, арк. 2. 29. *Західно-Українська Народна республіка 1918–1923. Документи і матеріали*. Том. 2. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. С. 32–34. 30. *Вісник державних законів і розпорядків Західної Области Української Народної Республіки*. 1919. Вип. 4. 17 березня. С. 27–29. 31. Торяник В. М. Суверенітет: генеза, сутність, значення для існування держави в міжнародному правовому полі. *Право і суспільство*. 2016. №3 (1). С. 222. 32. Ibid.; Jackson R. Sovereignty in World Politics: a Glance at the Conceptual and Historical Landscape. *Political Studies*. 1999. № 47. P. 453, 499.

References

1. Manifest Holovnoyi Rus'koyi Rady vid 10 travnya 1848 // Zorya Halyts'ka. 10 travnya 1848 r.
2. Mats'kevych M. M. Stanovlennya i rozvytok ideyi ukraïyns'koho

derzhavotvorennia v Halychyni (druga polovyna KHIKH – pochatok KHKH stolittia): dys... kand. yuryd. nauk: 12.00.01; NAN Ukrainy, Instytut derzhavy i prava im. V.M.Korets'koho. Kyiv, 2002. 223 ark.; Mats'kevych M. M. Natsional'no-derzhavnyts'ka ideya v Halychyni (druga polovyna KHIKH – pochatok KHKH stolittia). Monohrafiya. Halych: TzOV «Halyts'ka drukarnya», 2004. 208 s. **3.** Levyts'kyi Kost' Istorii politychnoi dumky halyts'kykh ukraintsev 1848–1914 na pidstavi spomyniv. L'viv: Drukarnya oo. Vasyliian u Zhovkvi, 1926. S. 234–258. **4.** Levyts'kyi Kost' Istorii politychnoi dumky halyts'kykh ukraintsev ... S. 217–220. **5.** Prohrama Rus'ko-ukraintsev'koyi radykal'noyi partii // Narod, rik I, ch. 20, 15 zhovtnia 1890. S. 301–303. **6.** Gera'd Shurts. *Rivnopravnist' natsional'nostey u konstytutsii ta derzhavnomu upravlinni Avstrii (1848–1918)* / Pereklad z nimets'koyi Khrystyna Nykolyn. L'viv: Literaturna ahentsiya «Piramida», 2019. 376 s. **7.** Ukraina yak tsyvilizatsiynny sub'iekt istorii ta suchasnosti: natsional'na dopovid' / red. kol. S.I. Pyrozhkov, V.A. Smoliy, H. V. Boryak, YA. V. Veremnych, S. S. Dembits'kyi, O.M. Mayboroda, S. V. Stoyets'kyi, N. V. Khamitov, L.D. Yakubova, O. V. Yas'. Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy. Kyiv: Nika-Tsen, 2020. S. 15. **8.** Nakhlik YE. K. Ivan Franko i radykal'na partiya // <https://zbruc.eu/node/52402> **9.** Bachyn'skyi YU. Ukraina IRREDENTA: z dodatkom: lystuvannya YU. Bachyn's'koho z M. Drahomanovym z pryvodu «Ukrainy irredent-y». Kyiv: Osnovni tsinnosti, 2003 Kyiv, 2003. S.11, 73, 79, 95. **10.** Kolesnyk V. F., Mohyl'nyi L. P. Ukrain's'ki partii v Avstro-Uhorshchyni v publitsystychnykh ta naukovykh pratsyakh partyynykh ta hromads'kykh diiachiv (1890–1918) // *Hileya: naukovy visnyk: Zbirnyk naukovykh prats'*. Vypusk 142 (№ 3) CH. 1. Istorychni nauky. Kyiv, 2019. S. 70. **11.** Lokk Dzh. Dva traktata o pravlennii. Moskva: Mysl', 1988. T. 3. S. 328, 337. **12.** Russo ZH.-ZH. *Ob obshchestvennom dogovore, ili printsipy politicheskogo prava* / ZH-ZH. Russo // *Ob obshchestvennom dogovore. Traktaty*. Moskva: «KANON-press», «Kuchkovo pole», 1998. S. 216–219. **13.** Montes'kye SH. L. O dukhe zakonov / SH.L. Montes'kye. Moskva: Mysl', 1999. S. 27. **14.** Kuhutyak M. V. Radykal'na partiya v Skhidni Halychyni // *Ukrain's'kyi istorichny zhurnal*. 1990. № 10. S.56–57. **15.** Kuhutyak M. V. Tam samo. S. 56–57. Teleshun S. Natsional'ne pytannya v prohramakh ukrain's'kykh politychnykh partiy v kintsi KHIKH – na pochatku KHKH stolittia. Kyiv, 1996 S. 34–37. **16.** Protokol tayemnoyi uhody Ukrain's'koyi Tsentral'noyi Rady z Avstro-Uhorshchynoyu pro utvorennia z Halychyni i Bukovyny okremoho Ukrain's'koho koronnoho krayu v skladi Avstro-Uhors'koyi imperii vid 9 lyutoho (27 sichnya) 1918 r. // *Zakhidno-Ukrain's'ka Narodna respublika 1918–1923. Dokumenty i materialy*. Tom. 1. Ivano-Frankivs'k: Lileya-NV, 2001. S. 72. **17.** Tayny dohovir pro Halychynu ta Bukovynu vid 9 lyutoho (27 sichnya) 1918 r. // *Zakhidno-Ukrain's'ka Narodna respublika 1918–1923. Dokumenty i materialy*. Tom. 1. Ivano-Frankivs'k: Lileya-NV, 2001. S. 73–74. **18.** Intehrytet – terytorial'na tsilisnist'abo terytorial'na nedotorkannist'. **19.** Umovy utvorennia okremoho koronnoho krayu v skladi Avstrijs'koyi imperii za tayemnoyi uhody Tsentral'noyi Rady z Avstro-Uhorshchynoyu vid 9 lyutoho (27 sichnya) 1918 r. // *Zakhidno-Ukrain's'ka Narodna respublika 1918–1923. Dokumenty i materialy*. Tom. 1. Ivano-Frankivs'k: Lileya-NV, 2001. S. 74–75. **20.** Promova Kosti Levyts'koho v avstrijs'komu parlamenti 19 lypnia 1918 r. // *Zakhidno-Ukrain's'ka Narodna respublika 1918–1923. Dokumenty i materialy*. Tom. 1. Ivano-Frankivs'k: Lileya-NV, 2001. S. 120–121. **21.** Rezolyutsiya protestu Narodnoho Komitetu UNDP proty planiv pryednannya Skhidnoi Halychyny do Pol'shchi ta domahannya utvorennia okremoho Ukrain's'koho Koronnoho Krayu. Vid 10 veresnia 1918 r. // *Zakhidno-Ukrain's'ka Narodna respublika 1918–1923. Dokumenty i materialy*. Tom. 1. Ivano-Frankivs'k: Lileya-NV, 2001. S. 133–134. **22.** Zakhidno-Ukrain's'ka Narodna respublika 1918–1923. Dokumenty i materialy. Tom. 1. Ivano-Frankivs'k: Lileya-NV, 2001. S. 134–162. **23.** Karl I (nim. Karl Franz Joseph

Ludwig Hubert Georg) 1887–1922 – imperator Avstriyi z 21 lystopada 1916 r. Oholosyv 11 lystopada 1918 r. – v Avstriyi, a 13 lystopada – v Uhorshchyni, shcho «vidstoronyayet'sya vid upravlinnya derzhavoyu», pidkreslyuyuchy, shcho tse ne ye zrechennyam vid prestolu. Z kvitnya 1919 r. avstriys'kyy parlament pozbavyv dynastiyu Habsburhiv prava na prestol.

24. Reyent Oleksandr. Velykochiy Volodymyr. Derzhavotvorchy protsesy na zakhidnoukrayins'kykh zemlyakh kriz' pryizmu natsional'no-demokratychnoyi revolyutsiyi 1914–1923 rr. // *Ukrayins'kyy istorychnyy zhurnal*. 2019. № 1. S. 172. **25.** Tymchasovyy osnovnyy zakon pro derzhavnu samostiynist' ukrayins'kykh zemel' buvshoyi Avstro-Uhors'koyi monarkhiyi, ukhvalenyy Ukrayins'koyu Natsional'noyu Radoyu na zasidanni dnya 13 lystopada 1918 r. // *Zakhidno-Ukrayins'ka Narodna respublika 1918–1923. Dokumenty i materialy*. Tom. 2. Ivano-Frankivs'k: Lileya-NV, 2003. S. 5–6. **26.** Dyv.: Shankovs'kyy, Lev. Ukrayins'ka Halyts'ka Armiya: voyenno-istorychna studiia. L'viv: NTSH, 1999. 396 s. **27.** Zakhidno-Ukrayins'ka Narodna respublika 1918–1923. Dokumenty i materialy. Tom. 2. Ivano-Frankivs'k: Lileya-NV, 2003. S. 6–8. **28.** DALO, f. 257, op. 1, spr. 72, ark. 63; f. 1259, op. 1, spr. 1, ark. 2. **29.** Zakhidno-Ukrayins'ka Narodna respublika 1918–1923. Dokumenty i materialy. Tom. 2. Ivano-Frankivs'k: Lileya-NV, 2003. S. 32–34. **30.** *Vistnyk derzhavnykh zakoniv i rozpyadkiv Zakhidnoyi Oblasty Ukrayins'koyi Narodnoyi Respublyky*. – 1919. – Vyp. 4. 17 bereznya. S. 27–29. **31.** Toryanyk V. M. Suverenitet: geneza, sutnist', znachennya dlya isnuvannya derzhavy v mizhnarodnomu pravovomu poli // *Pravo i suspil'stvo*. 2016. №3 (1). S. 222. **32.** Ibid.; Jackson R. Sovereignty in World Politics: a Glance at the Conceptual and Historical Landscape // *Political Studies*. 1999. № 47. P. 453, 499.

Muzyka Iryna. Formation of the idea and legalization of the sovereignty of the Western Ukrainian People's Republic

The aim of the article is to cover the process of formation of the idea and determine the stages of legalization of the sovereignty of the Western Ukrainian People's Republic, and to prevent falsification of history, mythmaking and manipulation of facts that are means of Russia's information war against Ukraine.

According to Jackson's concept, sovereignty is an objective reality that does not require anyone's approval, but involves its use as the basis of other state and legal phenomena. Therefore, it is reasonable to conclude that in October-November 1918 the sovereignty of the Western Ukrainian People's Republic (ZUNR) was legalized in the western Ukrainian lands that were part of Austria-Hungary, which was the result of development and self-determination of the Ukrainian people of Eastern Galicia. Transcarpathia.

We can distinguish the main stages of the legalization of the sovereignty of the Western Ukrainian People's Republic: the first - the conclusion of a secret Brest agreement of the Ukrainian Central Council with Austria-Hungary from February 9 (January 27), 1918; the second - the National Chamber on October 19, 1918 in Lviv, which proclaimed an independent Ukrainian state in the lands of Austria-Hungary; third – the transfer of all power by the representatives of the Austro-Hungarian government by the governors of Galicia to the Ukrainian National Council in accordance with the imperial manifesto of Charles I and the rules of international law; fourth - the adoption by the Ukrainian National Council at a meeting on November 13, 1918 of the Constitution of the Western Ukrainian People's Republic - «Temporary Basic Law on State Independence of the Ukrainian lands of the former Austro-Hungarian monarchy.»

Key words: history of law, sovereignty, legalization of sovereignty, Western Ukrainian People's Republic, people's sovereignty, state sovereignty.